

Žas promarněný a proměněný

Převod materiálu

Alena a Jan Tkadlecovi

Pořadí v lekci

61

Téma

Život lze snadno promarnit. Velkolepý styl je jako smysl života zoufale málo. Ale ještě není pozdě na změnu. Ještě je čas, kdy lze mnoho věcí změnit. Ježíš nás varuje před sobectvím a před v sobě nasyceným životem. Otevírá nám oči pro ty, kteří nás potřebují, a apeluje, abychom k nim udělali vstupný krok.

Cíle

- Přiblížíme dvě krabice získat děti pro to, co je hodnotné v Božích očích.
- Pomocí příběhu o zvláštním snu sdělíme, že lidé se mohou změnit a mají na výběr: žít jen pro sebe nebo být vstupní k ostatním.
- Při četbě textu a hledání odpovědí na předložené otázky přemýšlet s dětmi o smyslu příběhu, aktualizacích tématu.

Pro učitele

Poznámky k příběhu

- *Podobenství* — nejde o popis reálií nebe a pekla, ani o líčení toho, co nás čeká po smrti. Jde o podobenství, které něco důležitého a pravdivého sděluje i příběhem, který se nestal „doopravdy“. Ježíš si tento příběh vypůjčil odjinud — původním tématem byly vyrovnané úty (kdo se měl špatně, bude se mít dobře) — a s jeho pomocí vyjádřil, jak máme žít tady a teď, co máme a můžeme změnit, a že všechno důležité pro život už bylo řešeno. Podobenství je v tomto případě spíše snem, fantazií, jak by spolu mohli rozmlouvat Abraham, boháč a Lazar na onom světě.
- *Charakteristika postav* napovídá, co je v centru pozornosti:
- *boháč*: bez jména, vybrané oblečení, skvělé jídlo, neschopnost být solidární, člověk, kterému se daří a na Boha nespoleská;
- *Lazar*: má jméno (i boháč je zná), nemoc, hlad, touha po nasycení, společnost psů, člověk, který neví, co bude zítra a žije jen z toho, co dostane, závislost na Bohu. Rysy dnešního bezdomovce.
- *Smrt* — společná všem postavám, je definitivní, po smrti už nelze nic změnit ani se nelze vrátit. Boháč zapomene, že proti smrti se zajistit nemůže (srov. Podobenství o boháči a stodolách).
- *Propast* — je přítomná už za života obou hlavních postav. Lze žít těsně vedle sebe a přesto se mýjet. Je symbolem mezilidských bariér a překážek všeho druhu.
- *Změna* — boháč přestává myslet na sebe a rodí se v něm odpovědnost, ale pro něj už je to pozdě. Pro posluchače je však příběh jako hrozný sen, z něž se mohou ještě probudit a s úlevou si uvědomit, že ještě mají čas něco změnit — že mnoho vztahů lze ještě napravit, zachránit a usmířit. Text je jedním z nejtvrdších v Novém zákoně, odráží se v něm Ježíšova zkušenost, že mnozí jeho poselství neslyší a nepřijímají.

Úskali

- Pro d?ti je obtížné z?stat na rovin? podobenství, p?íb?h budou vnímat realisticky jako popis „tak to bude po smrti“. Rovn?ž mnoho zajímavých detail? m?že odvést pozornost od hlavního zám?ru. Proto navrhuje pro p?edškolní a mladší d?ti adaptaci bez posmrtných reálií.
- V Ježíšov? pojetí není hlavním tématem spravedlnost v lidském úd?lu — že každý si musí vy?erpat sv?j p?íd?l dobrého a zlého, takový kompenza?ní ?ád naopak popírá ve v. 29 (sta?í poslouchat Mojžíše). Ježíš chce zd?raznit p?edevším naléhavost tohoto ?asu.
- Bohá?ovým problémem není to, že je bohatý a chce se mít dobře, ale to, že je sobecký a uzav?ený, a proto nevidí ty ostatní vedle sebe.

Odkazy

Mrázek, Ji?í: *Lukášovská podobenství*. Jihlava: Mlýn, 2007.

Vítek, Tomáš: *L 16,19–31*. In: *Na každý den 2014*. Praha: Kalich, 2013; s. 98–99.

Gruber, Ji?í: *Bohá? a Lazar*. Dostupné z <http://goo.gl/vW7Nr9>.

Sokol, Jan: *Podobenství o bohá?i a Lazarovi*. <http://goo.gl/Ai0yuh>.

Pro d?ti

Pro p?edškolní d?ti

P?íb?h dvou krabic

P?ipravte si dv? krabice. Jedna zdobená pestrými barvami, mašlemi atd., uvnit? n?co shnilého, nap?. banány. Druhá krabice menší, špinavá, potrhaná, uvnit? pta?í hnízdo (chomá? trávy). S krabicemi p?edvád?jte to, o ?em vyprávíte, dle své fantazie.

Žily byly vedle sebe dv? krabice.

Ta první byla na první pohled krásná, až p?ekypovala barvami. Plnila se lah?dkami (*položit na ni n?co dobrého k jídlu*) n?kdy až k prasknutí. ?asto p?emýšlela, co ještě nevyzkoušela a ?ím by se ještě víc zkrášlila (*p?ídat barevnou mašli atd.*). Žila š?astn?, nic jí nechyb?lo, jen ob?as se trochu nudila a s odporem se dívala na malou špinavou krabi?ku v kout? za sebou. „Jak je ubohá,“ ?íkala si, „jak je potrhaná, mastná a ošunt?lá, m?li by ji vyhodit, vždy? to už ani není krabice — k ni?emu se nehodí. Už se na ni nebudu dívat, je mi z ní špatn?.“

Takhle tu druhou krabici vid?li všichni, vlastn? si jí nikdo moc nevšímal, ob?as ji dokonce kopnuli hloub?ji do kouta. Byla hodn? osam?lá, mívala hlad, sužovaly ji myši... Smutn? ?ekala na pomoc.

Tak si dv? krabice žily den po dni a vypadalo to, že jedna š?astn? a druhá bídn?. Po ?ase se však stalo n?co zvláštního. P?išel velký vítr a krabice otev?el. A vyšlo najevo n?co d?sivého: ta krásn? barevná krabice byla uvnit? plná hniloby, která prosakovala do dna a krabice se za?ínala rozpadávat (*otev?ít a ukázat*). A ta malá? Když ji vítr otev?el, objevilo se uvnit? pta?í hnízdo. Ano, kosice si v krabi?ce v kout? zahrady za?ala stav?t hnízdo (*otev?ít a ukázat*).

Mohlo všechno dopadnout jinak? Barevná krabice vzdychá: „Jak to, že jsem si ni?eho nevšímla? Byla jsem tak zahled?ná do sebe a p?epln?ná svými v?cmi — vždy? jsem z nich mohla dát n?co do té malé krabi?ky, aby si kosici lépe hnízdilo a m?la potravu... (*P?ídat n?co z barevné krabice k hnízdu v malé krabici.*) Pro? jsem se víc nezajímala, nevid?la. Myslela jsem si, jak jsem plná... a te? je ve mn? hniloba. A v té ubohé malé krabi?ce se klube život...“

Představte si, že vy jste krabicí. Kterou z těch dvou byste chtěli být a proč? Co by bylo krásné mít uvnitř? Co máte v té své krabici a co z toho byste mohli dát těm kolem sebe?

Námět k dotvoření

Vyrábět krabice jako symbol dnešního tématu, plnit je něčím, co „neshnije“ — děti mohou malovat například, rozdělený koláč...

Pomůcky: dvě krabice, ovoce, dobroty, ozdoby, případně skládky krabiček.

Pro mladší děti

Vyprávění podle [obrázku — pracovního listu](#)

Postupně odkrýváme obrázek a vyprávíme příběh. Obrázek je možné si zvětšit, rozstříhat a postupně před dětmi sestavovat.

Úvod

Budu vám dnes vyprávět o jednom člověku, který měl tak živý sen, že mohl změnit celý jeho život.

1. díl obrázku: Dnešek

Je to člověk, který má všechno, na si vzpomene. Je bohatý — má krásný dům, několik aut a jachtu. Když mu něco chybí, tak si to koupí. Žije si úplně bezstarostně. Teď zrovna klidně a spokojeně spí. Ale všechno, co má, má jenom pro sebe. Nikomu jinému nic nedá, nikoho nepozve na návštěvu, nikoho nesveze autem ani lodí. Dokonce si kolem svého domu postavil vysokou zeď, aby nikdo jiný nemohl dovnitř. Poblíž jeho domu přebývá v parku jeden bezdomovec. Říká se mu bratr Jan. Nic nemá, jen igelitku a na sobě staré špinavé hadry. Je nemocný a nemůže pracovat, žije z toho, co mu kdo dá. Ale i tak za celý den nic nedostane a mívá hlad. Ostatní lidé se mu spíš vyhýbají, protože páchne. Většinou polehává u zdi domu bohatého člověka a škvírou ve zdi vidí, kolika krásnými a dobrými věcmi je boháč obklopen.

2. díl obrázku: Sen

Boháčovi se zrovna zdá podivný sen. A v tom snu je to úplně naopak než ve skutečnosti. On sám leží hladový a špinavý u zdi domu, kde žije bratr Jan, a ten uvnitř skvěle hoduje, projíždí se drahým autem a pak bezstarostně odpočívá na polštářích. Boháč chce jít dovnitř a taky se najíst, jenže brána je zavřená a zeď vysoká. Prosí o pomoc kolemjdoucí, ale každý se mu vyhne, protože zapáchá. A ještě ke všemu má horečku, cítí se slabý a všechno ho bolí.

3. díl obrázku: Zítra zase stejně

Sen je tak živý, že se boháč probudí zpocený hrůzou. Rozhlédne se kolem sebe. Je ve svém krásném domě, v bezpečí za zavřenými vraty, na stole má dost jídla a pití. Všechno je v pořádku. „Uf,“ oddechne si, „to byl hrozný sen. Ještě že to není doopravdy. Musím si dnes dopřát nějaké rozptýlení, abych na ten sen zapomněl. Co třeba tobogán v akvaparku nebo bungee jumping?“ Když vyjíždí autem z brány, zahlédne bratra Jana, jak zase leží u jeho zdi. „Musím ho vyhnat někam daleko odsud,“ pomyslí si, „aby mi nepřipomínal ten hrozný sen.“

4. díl obrázku: Zítra už jinak

Ten příběh by ale mohl skončit i jinak. Teba takto: Sen je tak živý, že se boháč probudí zpocený hrůzou. Rozhlédne se kolem sebe. Je ve svém krásném domě, v bezpečí za zavřenými vraty, na stole má dost jídla a pití. „Uf, to byl hrozný sen. Ale všechno v něm bylo jako doopravdy. Stejný dům, auto, zeď... Jen ten ubohý člověk za zdí jsem byl já. Co když jsem na tom doopravdy tak špatný? Žiju vlastně jen pro sebe. Mám spoustu krásných věcí, ale nikomu dalšímu nepřináší radost. Jsem bohatý, ale pro nikoho nejsem důležitý. Vystačí si sám, ale taky mě nikdo nepotěbuje. Až jednou umřu, nikoho to nebude mrzet, protože jsem žil vlastně zbytečně — jen sám pro sebe. Takhle to dál nejde. Ještě mám čas to změnit. Otevřu svůj dům i pro ostatní, budu si všímat, co je trápí. Z mého bohatství musí mít užitek i ostatní. A začnu u bratra Jana.“

Závěr

Přemýšlejte s dětmi o dvojím možném vyústění snu. Pod názvy 3. a 4. části obrázku dopisujte nebo dokreslujte návrhy, jak se nyní zachová boháč a jak bychom se mohli zachovat my v jeho situaci.

Pomůcky: obrázek (dostupný z <http://goo.gl/KpC4CN>), stůl nebo tabule, psací potřeby.

Pro starší děti

Rozhovor nad otázkami

Přetřete si s dětmi biblický text. Poté s nimi veďte rozhovor s využitím následujících otázek. Předem si dobře rozmyslete své vlastní odpovědi a své reakce na možné odpovědi dětí. Využijte k tomu *Poznámky k textu a Úskalí*.

- Je podobenství o boháči a Lazarovi popisem, co nás čeká po smrti, nebo spíše něco jako sen? Proč?
- Uveďte příklady, kdy má úsloví „užívat si života“ pozitivní nebo negativní smysl?
- V čem byl boháčův hlavní problém? Uzavřenost do sebe, pohodlnost, nuda, bohatství, nevšímavost...?
- Které z postav byste vložili do úst přísliví „Každý svého štěstí strůjcem“?
- Lazarovo jméno znamená „Sám si nemůže pomoci“. Jak se toto jméno odráží v jeho příběhu?
- Koho si dnes představujete jako Lazara?
- Jaká je asi vaše vlastní role v příběhu: boháč, Lazar, přet bratr?
- Nepřekročitelná propast v podobenství může znamenat zbytečné příkopy a bariéry, zdi našeho světa, které oddělují lidi žijící vedle sebe. Jmenujte nějaké.
- Myslíte, že by bylo třeba lidí kolem vás před něčím varovat?
- Podobenství nás chce k němu vyprovokovat. K čemu?
- Co člověk vyprovokuje, aby přestal myslet jen na sebe?

Přesah

- *Roznost lidských osudů nám pomáhá, abychom si uvědomili, čím je náš vlastní život vzácný, jedinečný a zavazující.* (J. Gruber)
- *Každý člověk, který žije v bídě, není naše vina, ale určitě je jakási výtka.* (J. Sokol)
- *Skrýt se před bolestí druhých do vlastního domu, do vlastního štěstí — to je před Bohem bezejmenný, bezvýznamný život.* (T. Vítek)
- *Velkolepý styl je jako smysl života zoufale málo.* (J. Mrázek)
- *S majetkem, který se nehýbe směrem k druhým, zůstávám zoufale sám.* (J. Mrázek)

Liturgie

Písně

Svítá: 142 — *Kdekdo čeká na zázraky*; 308 — *Stádo*; 346 — *Tvoje, Pane Kriste, dobrota*; 364 — *Nové pokřtěné*; 273 — *Přemýšlej, děkuj a služ*; 40 — *Vlak*; 482 — *Chleba a víno*

Haleluja Amen: 134 — *Přímělný zpěv*

Biblický text k zapamatování

Berte na sebe břemena jedni druhých, tak naplníte zákon Kristův. (Ga 6,2)

Modlitba

Pane Ježíši Kriste, ty nás nenecháváš v klidu. Burcuješ nás z naší pohodlnosti a nevšímavosti. Každý den je pro nás příležitost udělat někomu radost. Každé setkání a rozhovor, každé společné dílo i každé společné jídlo nás nějak obohatí. V každém pokroku, kterého potkáme, smíme spatřit tvou tvář. Pomoz nám, prosíme, ať nepromarníme čas, který nám byl darován. Amen.

Cílová skupina

[Školní](#)

[Předškolní](#)

Katechetické cykly

[Církevní rok](#)

Biblický odkaz (kat)

[Lukáš 16,19–31](#)